

להבין את המשמעות של "מטבע של אש"

הקדמה



לאחר חטא העגל, הייתה מגיפה בעם ישראל והקב"ה ציווה את משה לספור את העם באמצעות תרומת "מחצית השקל". באמצעות תרומה זו יקנו את קורבנות הציבור למשכן. תרומה זו היא כפרה על חטא העגל.

פירוש



רש"י מביא את דברי חז"ל לפירוש "זֶה יִתְּנוּ":

אמר רבי מאיר: כמין מטבע של אש הוציא הקב"ה מתחת כיסא כבודו והראהו למשה, ואמר לו: זה יתנו, כזה יתנו."

המדרש מספר שהיו שלושה דברים שכאשר נצטווה עליהם משה הוא "נבהל ונרתע לאחוריו":

א. הקרבת קורבנות – איך יוכלו הקורבנות לרצות את ה'?

ב. בניית המשכן – איך הקב"ה ישרה בתוך מבנה גשמי?

ג. מחצית השקל – כיצד יוכל האדם לתת כפרה על נפשו בצורה זו?

על שתי התמיהות הראשונות ענה לו הקב"ה: "איני מבקש לפי כוחי אלא לפי כוחך"

ועל השאלה האחרונה הוא הראה לו "מטבע של אש", מכאן שבמחצית השקל הייתה תמיהתו של משה מיוחדת וגדולה.

שאלות



א. מדוע ה' הראה למשה "מטבע של אש", הרי משה ידע כיצד נראה מטבע של חצי שקל?

ב. במה מיוחדת תמיהתו של משה על מחצית השקל משתי התמיהות האחרות?

הביאור



א. במחצית השקל ישנו דין שחייבים להביא את המטבע **בבת אחת**.

כלומר אסור להביא 2 מטבעות של רבע שקל (היה אז גם מטבע כזה)

ואסור להביא בשתי פעמים – רבע היום ורבע מחר, אלא בפעם אחת.

ולכן הראה ה' למשה כיצד בדיוק להביא באמצעות מטבע אחד של חצי שקל.

ההבדל בין אש לשאר יסודות אחרים של חומרי הבריאה כמו רוח, מים ועפר

הוא שניתן למדוד את כמותם או לפי ערכים ושווים. אש לעומת זה לא ניתנת למדידה כלל.

מהותה של "האש" היא יותר איכותית, ואף אש קטנה מתפשטת וגדלה עד מאוד.

ולכן הקב"ה הראה לו מטבע של "אש" דווקא כדי להדגיש שהמצווה איננה בנתינת הכמות והשווי של מחצית השקל,

אלא את עצם המטבע של מחצית השקל בלבד.

ב. תמיהתו של משה הייתה בנוגע להלכה:

מי שלא נתן את מחצית השקל, כופים אותו לשלם ואפילו לוקחים ממנו את כסותו כדי לשלם עם זה.

כיצד יכולה להיות הנתינה הזאת שמתבצעת כאשר כופים את האדם שלא ברצונו, כפרה על נפשו?

שכן מטרת מחצית השקל היא לכפר על האדם מחטא העגל.

להבין את המשמעות של "מטבע של אש"

הביאור



ותשובתו של הקב"ה הייתה "מטבע של אש" כדי להסביר למשה שאמנם הנתינה מתבצעת גם בניגוד לרצונו של האדם, אך זהו רצונו החיצוני. בפנימיותו של כל יהודי יש "אש" – עצם הנשמה כפי שיהא בשורשה קשורה ואיננה נפרדת מהקב"ה. ולכן הכפרה של מחצית השקל היא באופן של "אש", יצירת מציאות חדשה לגמרי, וגילוי עצם הנשמה.

ההוראה לחיים



ניתן ללמוד מ'המטבע של אש' שתי הוראות:

א. לפעמים יהודי אינו מרגיש תענוג וחיות בלימוד התורה ובקיום המצוות, ואף מרגיש טרחה ועול, עד שהוא מכריח את עצמו לקיים את רצון ה', כעבד שאין לו ברירה. עליו לדעת כאשר יתבונן במצבו, ויעורר את דרגת "משה" שנמצאת בו, זה יעורר את "האש" בנפשו, עצם הנשמה עד שיזכה להרגיש את האש הזאת בעבודתו באופן גלוי.

ב. יש הטוענים מהי התועלת בכך ש'כופים' יהודי שאינו שומר בינתיים תורה ומצוות להניח תפילין ולומר קריאת שמע, עוד הוא לא מבין את משמעות המצווה או שאין לו כל רצון לבצע אותה? מלמד אותנו הקב"ה שבפנימיותו של יהודי קיימת "אש" ורצון חזק לקיום המצווה, וכל מצווה שמקיים כעת מקרבת אותו למצב בו האש הזו תהיה בצורה גלויה.

מפעולות אלו נזכה לגאולה השלימה ולהקרבת הקורבנות הבאים "ממחצית השקל" במהרה בימינו!